

Proměny společností pozdní doby (přednáška)

Hodinová dotace: 2/0

Semestr a rok realizace kursu: ZS 2023

Kód v SIS: [ASG500101](#)

Název kursu v SIS: Proměny současných společností

Anotace:

Od poloviny dvacátého století dochází k postupnému zpochybňování téměř všech stavebních kamenů moderního projektu. Cílem předmětu je na vybraných transversálních tématech představit spjatost sociologické reflexe a tohoto „epistemologického otřesu“. Předmět se zaměřuje na otázku schopnosti současné sociologie rozumět aktuálním proměnám skutečností, které sociologie ve XX. století chápala jako podstatné pro pochopení své doby. Každá přednáška nejdříve rekapituluje hlavní fasety vybraných témat v sociologii XX. století, a to na pozadí vzájemných synergií a širších historicko-společenských souvislostí, posléze pak představuje aktuální sociologickou relevanci a reflexi tezí, představených v první části přednášky. Pomocným záchytným bodem pro diskusi a rekonstrukci vybraných témat jsou „obrazy“ vybraných současných situací, problémů či kontextů, které slouží jako ilustrace aktuální relevance probíraných témat. Výuka je zefektivněna průběžnou přípravou studentů na přednášky spočívající ve studiu zadané studijní literatury. Atestace je získána za přijetí konspektu vybrané monografie a splnění zkoušky.

Vstupní požadavky:

Kurs je určen pro absolventy bakalářského studia sociologie nebo příbuzných oborů. Vždy minimálně s týdenním předstihem bude studentům poskytnut seznam základních pojmů a autorů k tématu, případně i se studijní literaturou, k případnému dostudování sociologických základů tématu.

Organizace výuky:

Výuka probíhá přednáškovou formou. Vždy na úvod bude nastíněn cíl a struktura přednášky, závěr přednášky bude věnován nastínění tématu následujícího týdne. Studenti budou mít v moodle k dispozici studijní literaturu, pomocí níž si mohou dostudovat sociologické základy zpracování témat využitých v přednášce. V přednášce pak budou klíčové aspekty postaveny do vzájemné souvztáhnosti s tématem přednášky.

Organizační platformou kursu je moodle (<https://dl1.cuni.cz/course/view.php?id=5440>). Heslo bude zasláno studentům zapsaným na předmět přes SIS před prvním informačním setkáním, které proběhne 5.10.

Změny v realizaci předmětu v případě omezení přímé výuky:

V případě opakování opatření zamezujících přímé výuce bude výuka probíhat on-line dle rozvrhu zveřejněného na stránkách Katedry sociologie. V takovém případě bude platformou on-line výuky Teams (informace k přihlášení a další podrobnosti by byly rozeslány emailem studentům přes moodle kursu). Podmínky splnění by byly stejné jako za běžných podmínek.

Atestace:

Studenti získávají atestaci na základě

- 1) přijatého rozšířeného konspektu vybrané monografie jednoho z hlavních autorů, probíraných v kursu. Výčet autorů bude uveden v moodle kursu. Student si může vybrat i jinou relevantní monografii po předchozím schválení vyučujícím. Výběr monografie proběhne v třetím týdnu výuky prostřednictvím moodle, přičemž jedna monografie může být zpracována jen jedním studentem. Konspekt o minimálním rozsahu tří normostran a maximálním rozsahu sedmi normostran musí být jazykově a gramaticky správný, psaný formou souvislého a logicky strukturovaného textu, musí v něm být jasně odlišeny myšlenky studenta a autora představovaného textu a musí odpovědět na následující otázky: a) jaká je hlavní teze knihy, b) na jakou diskusi autor navazuje a co do ní přidává nového, c) jaký je hlavní přínos textu k porozumění danému tématu, d) jaké jsou hlavní slabiny a problémy publikace, e) jak autor konspektu hodnotí celkově publikaci a proč. Doporučuje se při odkazování užívat formát APA, zahrnutí dalších zdrojů, zejména při odpovědi na ot. (b) až (d), je vítané, v takovém případě na konci musí být použit seznam užití literatury ve formátu APA. Citace musí být užity jen v nutném případě a nikoli jen jako doplněk textu. Konspekt nevyhovující výše uvedeným požadavkům může být vrácen k přepracování. V případě odevzdání konspektu nesoucího známky plagiátorství bude atestace zapsána jako neuspokojivá a bude podán podnět etické komisi FF UK. Termín odevzdání konspektu je 9.1.2024 v 23:59. V případě nedodržení termínu odevzdává student konspekty dva, přičemž druhou monografii si vybírá z jiného tématického okruhu.
- 2) úspěšné zkoušky ověřující základní znalosti z jednotlivých probíraných okruhů a ze studijní literatury. Řádný termín a první opravný termín probíhá formou písemné zkoušky, složené z uzavřených i otevřených otázek. Úspěšné splnění písemné zkoušky odpovídá 70 % z maxima možných bodů. Další opravné termíny mohou být realizovány formou ústní zkoušky v závislosti na počtu přihlášených uchazečů, při ústní variantě zkoušky je její součástí diskuse nad vybranou monografií na základě odevzdaného konspektu. Při opakovaném skládání zkoušky se počítá nejlepší dosažený výsledek.

Plánovaný harmonogram kursu:

1. Informační schůzka; sociologie v současném světě I – 5.10.
12.10. výuka odpadá
2. Sociologické aspekty současné kultury (mezi individualizací a kulturním průmyslem) – 19.10.
26.10. výuka odpadá
3. Projekt, symbol a skutečnost globality (člověk mezi místem a toky) – 2.11.
4. Konec národního státu? (téma transformace sociálního prostoru) – 9.11.
5. Konec tříd? (k aktuální relevanci představ o třídním rozdělení společnosti) – 16.11.
6. Sociální produkce subjektu v kontextu pozdní doby – 23.11.
7. Konstruovaná těla, konstruovaná rovnost (tělo, sexualita a gender na křižovatce relativismu, individualizace a radikálního konstruktivismu) – 30.11.
8. Proměny společenské funkce expertního vědění (důvěra a konsensus) - 7.12.
9. Člověk a Technika (problém uchopení techniky v sociologii a sociální efekty technologického rozvoje) – 14.12.
10. Sociální produkce společnosti (modernizace jako kulturní projekt a mocenská strategie) - 21.12.
11. – 12. Buffer - 4.1 a 11.1.

Literatura orientační (studijní literatura bude případně zadávána vždy minimálně s týdenním předstihem):

- Anderson, B. R. O. (2008). *Představy společenství: úvahy o původu a šíření nacionalismu*. Praha: Karolinum.
- Ashcroft, B., Griffiths, G., & Tiffin, H. (2013). *Post-Colonial Studies: The Key Concepts* (3rd Ed.). London: Routledge.
- Beck, U. (2007). *Moc a protiváha moci v globálním věku*. Praha: SLON.
- Bell, D. (1999). *Kulturní rozpory kapitalismu*. Praha: SLON.
- Bijker, W. E., Hughes, T. P., & Pinch, T. (Eds.). (1987). *The Social Construction of Technological Systems: New Directions in the Sociology and History of Technology*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Bourdieu, P. (2000). *Nadvláda mužů*. Praha: Karolinum.
- Castells, M. (2000). *The Information Age: Economy, Society and Culture; Volume I: The Rise of the Network Society* (2nd Ed.). Oxford: Blackwell.
- Foucault, M. (2003). *Myšlení vnějšku*. Praha: Herrmann & synové.
- Giddens, A. (1998). *Důsledky modernity*. Praha: Svojtka & Co, SLON.
- Held, D., McGrew, A., Goldblatt, D., & Perraton, J. (1999). *Global Transformations: Politics, Economics and Culture*. Stanford: Stanford University Press.
- Keller, J. (2007). *Teorie modernizace*. Praha: SLON.
- Lipovetzky, G. (1998). *Éra prázdnoty*. Praha: Prostor.
- Loewenstein, B. (1995). *Projekt moderny*. Praha: Oikoyomenh.
- Lupač, P. (2016). *Za hranice digitální propasti: Nerovnost v informační společnosti*. Praha: SLON.
- Lytard, J. F. (1993). *O postmodernismu*. Praha: Filosofia.
- Marcuse, H. (1991). *Jednorozměrný člověk*. Praha: Naše vojsko.
- McLuhan, M. (2000). *Člověk, média a elektronická kultura: výběr z díla*. Brno: Jota.
- Petrusek, M. (2006). *Společnosti pozdní doby*. Praha: SLON.
- Rozsak, T. (2005). *Kde končí pustina: Politika a transcendence v postindustriální společnosti*. Praha: Prostor.
- Salomon, J.-J. (1997). *Technologický úděl*. Praha: Filosofia.
- Sassen, S. (2007). *Sociology of Globalization*. New York: W.W. Norton.
- Sassen, S. (2014). *Expulsions: Brutality and Complexity in the Global Economy*. Cambridge, Massachusetts: The Belknap Press of Harvard University Press.
- Šafr, J. (2008). *Životní styl a sociální třídy: vytváření symbolické kulturní hranice diferenciací vkusu a spotřeby*. Praha: Sociologický ústav AV ČR.
- Touraine, A. (2007). *A new paradigm for understanding today's world*. Cambridge: Polity.
- Webster, F. (2006). *Theories of the information society* (3rd Ed.). London: Routledge.
- Welsch, W. (1993). *Postmoderna – pluralita jako etická a politická hodnota*. Praha: KLP.